PISA: Eğitimde Başarısızlığın Masaya Yatırılması Gerekiyor

Birleşmiş Milletlere bağlı Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) Dünya ekonomisinin % 80'ine sahip toplam 65 ülkede 3 yılda bir Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (PISA) çerçevesinde 15 yaşındaki öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen eğitim araştırması yürütüyor. 2012'de söz konusu ülkeden 28 milyon öğrenciyi temsilen 510 bin öğrenci ile sınav gerçekleştirilmiştir. Her ülkeden değişik alt grupları da kapsayacak şekilde düzenlen sınav ülkelerin ortaöğretim başarısını büyük ölçüde ortaya koymaktadır. Sınav matematik, metin anlama, fen bilimleri kategorilerinde başarıyı karşılaştırmaktadır. Türkiye'deki sınav 22-30 Nisan 2013 tarihlerinde 57 ilde, 170 okulda okuyan yaklaşık 5 bin öğrenci katılımı ile yapıldı.

Türkiye'nin Eğitimin Karnesi

PISA araştırmaları daha önce 2000, 2003, 2006 ve 2009 yıllarında yapılmıştı. Türkiye 2003'te bu yana yapılan değerlendirmelerde OECD ülkeleri arasında sondan üçüncü sırada yer alıyor. Geriye doğru yapılan bütün sınavlarda Türkiye'nin sıralamadaki yeri hiç değişmemiş. Matematikte sıralamasında Türkiye, 448 puanla 44 sırada okuma ve anlamada durumunda 475 puanla 42 sırada, fen bilgisinde 43'üncü sırada. Türkiye, fen bilimleri ve bilim kategorisinde en zayıf ülkeler arasında yer almaktadır. Matematikte dört işlemde ilerleme olurken, ileri matematik sorularında zorlandığı görülüyor. Şöyle ki; matematik formüllerini anlamada 65 ülke arasında 62, formel matematikte 25 ve uygulamalı matematikte de 30. sırada yer alıyor. PISA raporunun ilginç bir yönü de Türk öğrencilerde yüksek performans gösteren öğrencilerin sayısında bir artış olmamaktadır.

Dünyanın en kapsamlı ve ortaöğretimdeki eğitim kalitesi üzerine yapılan en önemli referans kabul edil PISA sonuçları eğitim sistemimizin şekillendirdiği çocuklarımız matematik, metin anlama (edebiyat) ve fen bilimleri kategorilerinde nitelikli insan yetiştirmekten uzak görülüyor. Diğer bir ifade ile eğitim sistemimiz yerlerde sürünüyor.

PISA sınavında üniversite sınavlarında olduğu gibi Türkiye'de kız öğrencilerin erkekleri 10 puan geçtiği belirtili. PISA'nın Türkiye raportörü Francesco Avvisati, "Türkiye'deki en büyük eğitim sorunlarından birisi sınıfta disiplin eksikliği" olduğunu belirtmiş. Türkiye'nin eğitim alanında OECD ortalamasının çok altında olmasına rağmen gelir düzeyi düşük bölgelere öncelikli yatırım yapılmasının eğitimde fırsat ve cinsiyet eşitliğinde kısmi iyileşme sağladığını belirtti.

Okuduğunu Anlamayan Toplum Mutlu Olamaz

Okuduğunu anlamayan, bilimsel gelişmenin temeli olan fen ve bilimlerin dili olan matematikte geleceğimiz olan öğrencilerimiz sınıfta kalmış. Matematik gibi soyut düşünmeyi başaramayan hiçbir toplum bilim yapamaz. Bilim yapamayan ve bilgi üretemeyen, bilgiyi teknolojiye dönüştüremeyen toplumlar ekonomilerini geliştiremezler. Bugün ekonominin temeli motoru inovasyon ve Ar-Ge'ye bağlıdır. Bu bağlamda gelişmenin dinamosu eğitim ve bilimdir. Bilim yapamayan, üretemeyen hiçbir toplum öz güvenli ve mutlu olamaz. Eğitilmemiş insana çevresinde olan biteni algılamaz, farkındalık yaratamaz, Eğitilmemiş insan çabuk kanar ve sık sık hayal kırıklığı yaşar.

Matematik Bilmeyen Toplum Düşünce Üretemez

Matematiksel düşünme soyut düşünceye dayanır. Sebep-sonuç ilişkisi kurmak, mantıklı düşünebilme becerisi kazanmak ve analiz edebilme ve sorun çözmeye dayanır matematiksel düşünme. Matematiksel düşünceyi kavrayan somut veriler ile konuşur ezbere konuşmaz.

Fen bilgisi becerisi kazanmak doğayı incelemek ve anlamayı gerektirir. Fizik, kimya ve biyoloji gibi temel bilimler kavranmadan bilim ve teknoloji yaratılamaz. Temel bilimler gelişmedikçe, rakam üretilmez. Rakamlar doğanın yasalarını genleştirecek, genleşen yaza formüle dönüşecek, grafik üzerinden bilgisayara aktarılacak ve bilim böyle gelişecek.

Bulguların ne alma geldiğini onu tartışacak ve başkalarının bulguları ile karşılaştırmak için felsefe yapmak ve derin eleştirel okumayı gerektirir. Okuduğunu anlama olgusu bir süreç ve çok ekken dönemde başlaması gerekir. Çocuklarımız 15 yaşında PISA sonuçlarındaki gibi okuduğunu

anlamıyorsa çocukların okuduğu kitap, gazete ve diğer kaynakları ne denli yağın kullandığına bakmak gerekir.

Türkiye'nin PISA Sonuçlarından Ders Çıkarmıyor

Bu sonuçlar doğal olarakeğitim sistemini ve politikaların kritik edilmesi kaçınılmaz. Sınavın yapıldığı 2003 yılından bu yana son on yılda değişen 5 Milli Eğitim Bakanı ve çeşitli reformların sonuçları hiçbir gelişme ve ilerlemenin olmadığını gösteriyor. Türkiye Dünyadaki 17. büyük ekonomi yapısına uygun bir ağırlığı oluşturamamış ve sonuç bir felaket.

Aslında eğitim performansımız aynı zamanda hemen bütün alanlarda sahip olduğunuz potansiyeli de yansıtıyor. Bütün gelişmişlik indeksleri ile bu sınavın mesajları arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır.

Neden başarısızız?

Her siyasi iktidar eğitimi evrensel normlardan, akademik ve biliminin gereklerinden çok tarafgir, objektiflikten uzak ideolojik argümanlarla yeniden şekillendiriyor. Eğitim temelde bir ideoloji aygıttır ancak bilgi boyutu, bilim boyutu unutulursa ideolojik boyut da geri kalmışlıktan başka bir şeye yol açmıyor.

Eğitime ideolojik yaklaşımlar yanında bütün sistem sınava endeksli bir yapıya dönüştürüldü. Gençler her türlü sosyal, kültürel, sosyal etkinliklerden alıkonuldu, ilkokuldan üniversite sonrasına kadar sınava endekslendi.

Ülkenin belirlenmiş bir milli eğitim politikasının olmaması sorunun temel kaynağını oluşturuyor. Buna bağlı olarak eğitme önem verilmedi, nitelikli öğretmen ve bilim insanı yetiştirilmedi. Devlet ve siyasi iktidarlar; öğrencileri asgari düzeyde akademik bilgi aktarması, okuduğunu anlaması, sorun çözme becerisi kazanması ve insanı hayata hazırlama yerine kendi ideolojik bakış açıma uygun insan nasıl oluştururum 'a yöneldi.

PISA Sonuçlarının Çıkan Çok Önemli Çıktılar;

PISA test sonuçlarına göre ilk 7 sırayı uzak doğu ülkeleri Çin, Japonya ve çevresi ülkeler, sonrada Kuzey Avrupa ülkeleri alıyor ABD, İngiltere, Almanya gibi zengin ülkelerin ilk sıralarda yer almadığı görülüyor. Ancak Çin bölgesi ve Kuzey Avrupa ülkeleri daha başarılı görülüyor. Son yıllarda Çin, Güney Kore, Japonya ve Singapur'un bilime ve eğitime ciddi yatırım yaptığı somut veriler ile aşikâr.

İlk dört sıradaki ülkeler

Matematik	Fen	Okuma –yazma (Edebiyat)
Şanghay-Çin	Şanghay-Çin	Şanghay-Çin
Singapur	Hong kong-Çin	Hong kong-Çin
Çin-Taipei	Japonya	Japonya
Güney Kore	Finlandiya	Güney Kore

Az gelişmiş, bilim ve eğitime daha az önem veren ülkelerin son sıralarda yer aldığı görülüyor. Sınava katılan Müslüman ülkelerden hiçbiri ilk 40 sırada yer alamamış. Türkiye toplamda 44. Sırada yer almış.

Kaliteli ana nitelikli eğitime önem veren ülkelerin başarılı olduğu görülüyor. Asya ve İskandinavya ülkeleri ekseninde temelde eğitim öğretime ve bilime verilen önem ile doğrudan ilişkili. Norveç'te öğrenci başına 16.500 Euro harcanırken, Türkiye'de öğrenci başına 4000 TL harcanıyor. Finlandiya, Norveç, İsveç, İsviçre bu bağlamda eğitim ve insana en çok yatırım yapan ülkeler. Bu ülkelerin en önemli özelliği öğretmene ciddi önem vermesidir. Cumhuriyet Gazetesi'nin 5 Aralık 2013 nüshasında rapora dayanarak öğretmen maaşları ile matematik başarısı arasında korelasyon olduğu belirtildi.

Toplum Eğitim Konusunda Talepkar Değil

Garip bir biçimde çocuklarının geleceği için her şeyini veren, ceketini satan vatandaş sınıfta kalan eğitim sisteminin düzeltilmesi için siyaseten değişimi talep etmiyor. Devlet eğitim harcamalarını bir miktar artırdı (OECD ölçütlerine göre çok yetersiz). Bununla birlikte halen başarı yoksa bir yerde bir yanlışlık yapılıyor demektir.

PISA sonuçları eğitim sistemimizin sınıfta kaldığını gösteriyor. Yıllardır her iktidarın kendine göre iddialı reformlarının ve dönüştürmelerin eğitim kalitemizi değiştirmediğini gösteriyor.
Milli Eğitim Bakanlığı eğitim politikaları oluşturmaktan çok personel istihdamı ve nepotist yaklaşımlara daha çok zaman ayırıyor.
Eğitim sisteminin bu felaket tablosu Türkiye'nin gelecekte ne tür zorluklar yaşayacağını gösterirken halen gündemi dershaneler, imam-hatip liseleri ve 4+4+4 gibi konular oluşturuyor. Asıl bugün dershane sorunundan önce PISA sınav sonuçları ve bunun ülkemizin geleceği için ne anlam ifade etiği üzerinde derin derin düşünmemiz gerekir.
Yapılması gereken konuyu çok ciddi tartışmak ve çözüm politikaları üretmek, ancak bu yönde bir arayış gözlenmiyor. Sonuç bu denli kötü olduğu ortadayken durumun iyiye doğru gideceğine ilişkin herhangi bir proje ve çalışma işareti de mevcut değil. Sonuçlar üzerinde bir durum değerlendirmesi yapacak, sorunu analiz edip hata kaynağını belirleyecek bir otorite de yok. İlgililer nedense çok sessiz. Geleceğe yönelik olarak da pek büyük umudum yok demek istemem. Hayata umutla bakarım. Ancak PISA sonuçları açıklandı, devlet katında siyasilerde hiçbir tepki ve yansıma olmadı. Basında bilgim dâhilinde iki profesör meslektaştan başka konuya değinen olmadı. İktidar-muhalefet siyasiler konuyu gündemlerine almadılar. ABD'nin ilk 30 sırada olması nedeniyle Başkan Obama tepki gösterdi. Ülkemizde tek ses yok. Onun için ülkemizin yakın gelecekte bilim toplumu olacağı konusunda çok ciddi kuşkular oluşturuyor.

Ziller Kötü Çalıyor
Sonuçları ülkemiz için 'Eğitimimizde alarm zilleri çalıyor' diyor New York Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Selçuk Şirin (CNN 4 Aralık 2013, 5N 1K Programı). Bu sonuçlar geleceğin nitelikli kuşağını hazırlayamadığımızı gösteriyor. Bugün gençlerimizin eğitim düzeyindeki eksikliklerin nedenini daha iyi anlamış bulunuyoruz. Öğrenciler yazamıyor, dersi anlamıyorlar. Sosyal gelişmişliklerinin sorunlu olduğu görülüyor. Üniversiteye gelen çocukların çoğu üniversite okuyacak akademik bilgiye sahip değiller. Yıllardır uzmanlar uyarıyor ve yazılıyor. En azından son 10 yıldır üniversiteye gelen öğrencilerin durumunun çok farklı olmadığı ve hatta sorunlu olduğunu belirtiyoruz. Bu bağlamda yıllardır anlattığım gibi üniversitelerin durumu orta öğretimden farklı değildir. Bu sorun çocuklardan çok sistemden ve uyguladığımız politikalardan kaynaklanıyor. Söylediklerimizi PISA sınavları da bütün dünyanın önüne koyuyor. Kaçış yok. İyiyiz demekle iyi olmadığımızı bir kez daha bize uluslararası karşılaştırmalı sınav sonuçları gösterdi.

Türkiye'nin Soruna Odaklanacak Eğitim Politikası Yok Türkiye'nin ciddi bir eğitim ve bilim politikası yok.
Türkiye bu gidişatla bilim ve teknoloji üreten, demokrasisi gelişmiş bir ülke olamayacaktır. Bu politikalarda ısrarlı olunması durumunda üç yıl sonra yapılacak PISA araştırmasında sonuç yine değişmeyeceği açık. Eğitimin içler acısı olduğunu bu sonuçlar belirtiyor.
Bunu bilmek için kâhin olmaya gerek yok. Eğitimimizin ilerleyiş ivmesi 2023 yılında bu gidişatla beklenen gelişmiş ülke olamayacağımızı gösteriyor. Türkiye'de kişi başına geliri 20 bin doları aşan ülkeler ligine girmek ve Dünyanın ilk 10 büyük ekonomileri arasına yer almanın biricik koşulu dünya tecrübesinden edindiğimiz bilimsel bilgi olup bu gidişatla bunun mümkün olmayacağı görülüyor. Acilen Türkiye'nin eğitim ve bilim politikasının ciddi analizler ve geniş bir katılımla yeniden çizilmesi gerekiyor gerekiyor. Türkiye'nin geleceği nitelikli insan yetiştirmesine bağlıdır. Bugünkü eğitim, toplumun 20 yıl sonra neyle karşılaşacağını göstermektedir. Bu gidişle, bu Milli Eğitim ve bu YÖK'le yüzyılı kaybetmek üzereyiz. Türkiye'nin gençlerine ve dinamizmine haksızlık etmeyelim.
10 Aralık 2013 Adana
Not: Sayın hocam, birçoğunuzun E-Posta adresi bir şekilde makinemdeki adres defterime yerleşmiştir. Amacım kimsenin zamanını almak ve rahatsız etmek değildir. Hepimizin ortak sorununu bir şekilde dile getirmektir. E-posta bu bakımdan düşüncelerimizi kolay paylaşabildiğimiz bir ortam. Ancak peşinen eğer istenmeden e-posta aldıysanız özür dilerim. Eğer geri bildirimde bulunursanız listeden adresinizi hemen çıkarırım.
Prof. Dr. İbrahim ORTAŞ,
Çukurova Üniversitesi, iortas@cu.edu.tr